

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL LIETUVOS MEDICINOS NORMOS MN 71:2017 „GYDYTOJAS GERIATRAS“
PATVIRTINIMO**

2017 m. birželio 26 d. Nr. V-803
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 3 punktu:

1. T v i r t i n u Lietuvos medicinos normą MN 71:2017 „Gydytojas geriatras“ (pridedama).
2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. rugpjūčio 30 d. įsakymą Nr. V-734 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 71:2006 „Gydytojas geriatras. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ patvirtinimo.“
3. P a v e d u įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui pagal veiklos sritį.

Sveikatos apsaugos ministras

Aurelijus Veryga

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos
apsaugos ministro 2017 m. birželio
26 d. įsakymu Nr. V-803

LIETUVOS MEDICINOS NORMA MN 71:2017 GYDYTOJAS GERIATRAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos medicinos norma MN 71:2017 „Gydytojas geriatras“ (toliau – Lietuvos medicinos norma) privaloma visiems gydytojams geriatrams, dirbantiems Lietuvos Respublikoje, jų darbdaviams, taip pat institucijoms, rengiančioms šiuos specialistus, tobulinančioms jų kvalifikaciją bei kontroliuojančioms jų veiklą.

2. Šioje Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

2.1. **Geriatrija** – medicinos sritis, nagrinėjanti senyvo amžiaus asmenų fizinius, psichikos, funkcinius ir socialinius sutrikimus bei apimanti skubių, ilgalaikių, medicinines reabilitacijos ir profilaktikos asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą.

2.2. **Gydytojas geriatras** – medicinos gydytojas, teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs gydytojo geriatro profesinę kvalifikaciją.

2.3. **Gydytojo geriatro praktika** – teisės aktų reglamentuota gydytojo geriatro pagal įgytą profesinę kvalifikaciją ir nustatytą kompetenciją vykdoma asmens sveikatos priežiūra, apimanti senyvo amžiaus asmenų profilaktiką, gydymą, medicininę reabilitaciją.

3. Kitos šioje Lietuvos medicinos normoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos šios asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

4. Gydytojo geriatro profesinę kvalifikaciją įgyjama baigus universitetines medicinos studijas bei geriatrijos rezidentūrą. Užsienyje įgyta gydytojo geriatro profesinę kvalifikaciją pripažįstama Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo ir kitų profesinių kvalifikacijų pripažinimą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

5. Teisę verstis gydytojo geriatro praktika turi asmuo, Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymo nustatyta tvarka įgijęs gydytojo geriatro profesinę kvalifikaciją ir turintis galiojančią medicinos praktikos licenciją verstis medicinos praktika pagal gydytojo geriatro profesinę kvalifikaciją.

6. Gydytojas geriatras verčiasi gydytojo geriatro praktika Lietuvos Respublikoje tik asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje galiojančią įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti geriatrijos paslaugas ir (ar) kitas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurias pagal teisės aktų reikalavimus kartu su kitais asmens sveikatos priežiūros specialistais turi teikti ir gydytojas geriatras.

7. Gydytojas geriatras dirba savarankiškai, bendradarbiaudamas su kitais sveikatos priežiūros specialistais ir socialiniais darbuotojais.

8. Gydytojas geriatras vadovaujasi asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką, asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiais teisės aktais, šia Lietuvos medicinos norma, įstaigos, kurioje dirba, įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis bei savo pareigybės aprašymu.

II SKYRIUS TEISĖS

9. Gydytojas geriatras turi teisę:

9.1. verstis gydytojo geriatro praktika šios Lietuvos medicinos normos ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, nustatyta tvarka;

9.2. išrašyti receptus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo mėn. 8 d. įsakymo Nr. 112 „Dėl Receptų rašymo ir vaistinių preparatų, medicinos priemonių (medicinos prietaisų) ir kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių išdavimo (pardavimo) vaistinėse gyventojams ir popierinių receptų saugojimo, išdavus (pardavus) vaistinius preparatus, medicinos priemones (medicinos prietaisus) ir kompensuojamąsias medicinos pagalbos priemones vaistinėje, taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

9.3. išduoti medicininius ar sveikatos pažymėjimus (pažymas) Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

9.4. pagal kompetenciją konsultuoti pacientus, fizinius ir juridinius asmenis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

9.5. atsisakyti teikti asmens sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja gydytojo profesinės etikos principams arba gali sukelti realų pavojų paciento ar gydytojo gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama būtinoji medicinos pagalba;

9.6. nustatyti asmens mirties faktą Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo nustatyta tvarka;

9.7. gauti darbui būtiną informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų bei fizinių ir juridinių asmenų.

10. Gydytojas geriatras turi ir kitų teisių, nustatytų Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką.

III SKYRIUS PAREIGOS

11. Gydytojas geriatras privalo:

11.1. teikti būtinąją medicinos pagalbą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.2. pagal savo kompetenciją, nurodytą šioje Lietuvos medicinos normoje, ir asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje dirba, licenciją kvalifikuotai tirti, diagnozuoti ir gydyti ligas, būkles bei sveikatos sutrikimus, rekomenduoti ir dalyvauti organizuojant profilaktikos priemones bei užtikrinti teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

11.3. nepriskirtais jo kompetencijai atvejais siųsti pacientą konsultuoti ir (ar) gydyti pas atitinkamos srities asmens sveikatos priežiūros specialistą;

11.4. bendradarbiauti su asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistais, socialiniais darbuotojais bei kitais specialistais, tiriančiais, diagnozuojančiais ir gydančiais ligas ar sveikatos sutrikimus;

11.5. propaguoti sveiką gyvenseną, ligų profilaktikos ir sveikatos tausojimo bei ugdymo priemones;

11.6. turėti spaudą, kurio numeris suteikiamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 6 d. įsakymo Nr. V-1 „Dėl Numerio sveikatos specialisto spaudui suteikimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

11.7. pagal kompetenciją vykdyti privalomąsias sveikatos programas;

11.8. laikytis gydytojo profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti;

11.9. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

11.10. laikytis licencijuojamos sveikatos priežiūros specialisto veiklos sąlygų;

11.11. tvarkyti gydytojo geriatro praktikos dokumentus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.12. paaiškinti asmens sveikatos priežiūros specialisto praktikos aplinkybes Sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų ir kitų kontroliuojančių institucijų prašymu;

11.13. taikyti Lietuvos Respublikoje tik medicinos mokslo ir praktikos įrodymais pagrįstus, saugius tyrimo, diagnostikos ir gydymo metodus, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis;

11.14. naudoti tik teisės aktų reikalavimus atitinkančias medicinos priemones (prietaisus), išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis. Užtikrinti, kad medicinos priemonės (prietaisai) būtų naudojamos teisės aktų nustatyta tvarka ir vadovaujantis gamintojų su medicinos priemone (prietaisu) pateikiama informacija;

11.15. atlikti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas pareigas.

IV SKYRIUS KOMPETENCIJA

12. Gydytojo geriatro profesinę kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja baigęs gydytojo geriatro profesinę kvalifikaciją suteikiančias studijas bei nuolat tobulindamasis, atsižvelgdamas į nuolatinę mokslo, technikos ir praktikos pažangą.

13. Gydytojas geriatras turi žinoti:

13.1. dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos pagrindus;

13.2. medicinos statistikos pagrindus;

13.3. sveikatos draudimo pagrindus;

13.4. sveikatos teisės pagrindus;

13.5. naudojimosi informacinėmis ir ryšio technologijomis būdus ir mokėti jais naudotis.

14. Gydytojas geriatras turi išmanyti:

14.1. medicinos etikos ir deontologijos pagrindus;

14.2. žmogaus anatomiją, fiziologiją, patologinę fiziologiją;

14.3. sveikos mitybos senyvame amžiuje pagrindus;

14.4. senėjimo nulemtus organizmo pokyčius;

14.5. senyvo žmogaus psichologijos ypatumus;

14.6. skiriamų vaistinių preparatų veikimą, jų šalutinį poveikį, sukeltas komplikacijas, farmakoterapijos senyvame amžiuje principus;

14.7. daugiadalykės komandos darbo principus ir darbo su senyvo amžiaus pacientais principus;

14.8. slaugos ir palaikomojo gydymo bei paliatyviosios pagalbos pagrindus;

14.9. psichogeriatrijos pagrindus;

14.10. medicininės reabilitacijos pagrindus;

14.11. priešlaikinio senėjimo ir ligų prevenciją;

14.12. ilgalaikio stebėjimo ir priežiūros bei asmens vadybos principus;

14.13. asmens sveikatos priežiūros ir socialinės pagalbos organizavimo principus ir pagrindinius rodiklius;

14.14. įrodymais pagrįstos medicinos principus, mokslinės literatūros, metodinių rekomendacijų ir gairių pritaikymą praktikoje;

14.15. darbų saugos reikalavimus savo darbo vietoje.

15. Gydytojas geriatras turi gebėti:

15.1. bendrauti su senyvo amžiaus pacientais ir jų artimaisiais;

15.2. rinkti epidemiologinę, ligos, gyvenimo, imunologinę, alergologinę, socialinę ir šeiminingą anamnezę;

15.3. organizuoti ir koordinuoti asmens sveikatos priežiūros specialistų komandos (kineziterapeuto, ergoterapeuto, medicinos psichologo, gydytojo psichiatro, socialinio darbuotojo, logoterapeuto ar kitų specialistų pagal poreikį) darbą;

15.4. naudodamas geriatrines anketas, skales ir testus, skirtus funkciniam savarankiškumui, pažinimo funkcijoms, depresijai, sensorinėms funkcijoms, miego sutrikimams, eisenos ir pusiausvyros sutrikimams, mitybos būklės sutrikimams bei gyvenamajai aplinkai vertinti, atlikti išsamųjį geriatrinį ištirimą;

15.5. interpretuoti laboratorinių, radiologinių ir kitų vaizdinių tyrimų, elektrokardiografijos, endoskopijų ir funkcinų tyrimų duomenis, atskiriant patologinius pakitimus nuo pokyčių, sąlygotų senėjimo;

15.6. sudaryti paciento problemų sąrašą, išskirti prioritetus, sudaryti tyrimų, gydymo bei priežiūros planą ir jį įgyvendinti;

15.7. prioriteto principu sudaryti vartojamų medikamentų sąrašą;

15.8. rekomenduoti tinkamą mitybą ir parinkti mitybos paramos būdą esant mitybos sutrikimui;

15.9. rekomenduoti saugią ir funkcionalią aplinką, pritaikytą senyvam ar neįgaliam pacientui;

15.10. įvertinti institucionalizavimo poreikį;

15.11. sudaryti skiepų planą;

15.12. mokyti savirūpos pacientus ir jų šeimos narius ar globėjus;

15.13. įvertinti gebėjimą vairuoti senyvame amžiuje;

15.14. prieš numatomą operaciją įvertinti perioperacinių komplikacijų riziką ir sudaryti paciento ikioperacinės ir pooperacinės priežiūros planą.

16. Gydytojas geriatras pagal savo kompetenciją turi įtarti, diagnozuoti ir gydyti šias ligas, sveikatos problemas bei geriatrinius sindromus:

16.1. anemijas: geležies, vitamino B₁₂ stokos anemiją, kitas mitybinės kilmės anemijas bei anemiją, sergant kitomis lėtinėmis ligomis;

16.2. endokrinines ir medžiagų apykaitos ligas: hipotirozę ir hipertirozę, cukrinį diabetą, dislipidemijas;

16.3. mitybos nepakankamumą, vitamino D ir vitamino B₁₂ stoką;

16.4. nutukimą;

16.5. kraujo tūrio sumažėjimą (dehidrataciją), elektrolitų pusiausvyros sutrikimus;

16.6. organinius ir simptominius psichikos bei nuotaikos sutrikimus: kraujagyslinę demenciją, demenciją, sergant Alzheimerio liga ar kitomis ligomis, delyrą, lengvą kognityvinį sutrikimą, lengvą ir vidutinį depresijos sindromą, generalizuoto nerimo sutrikimus, somatoforminę autonominę disfunkciją, distimiją;

16.7. Parkinsono ligą ir antrinį parkinsonizmą;

16.8. Alzheimerio ligą;

16.9. miego sutrikimus;

16.10. hipertenzines ligas;

16.11. išeminę širdies ligą: stabilią ir nestabilią krūtinės anginą, kitas lėtinės išeminės ligos formas;

16.12. plaučių emboliją ir plautinės širdies ligas;

16.13. širdies ritmo ir laidumo sutrikimus: supraventrikulinę tachikardiją, prieširdžių plazdėjimą ir virpėjimą, prieširdines ir skilvelines ekstrasistoles, atrioventrikulinę, kairiosios ir dešinėsios Hiso pluošto kojytės blokadą;

16.14. širdies funkcijos nepakankamumą;

16.15. cerebrovaskulines ligas: praeinančius smegenų išemijos priepuolius, insultą ir kitas cerebrovaskulines ligas bei jų padarinius;

16.16. hipotenziją;

16.17. kvėpavimo sistemos ligas: pneumoniją, lėtinės apatinių kvėpavimo takų ligas, kitas lėtinės obstrukcines plaučių ligas, astmą, bronhektazes, emfizemą, lėtinį kvėpavimo nepakankamumą;

16.18. stemplės, skrandžio ir žarnų ligas: ezofagitą, gastroezofaginio reflukso ligą, stemplės opą, stemplės divertikulą, skrandžio opą, dvylikapirštės žarnos opą, gastrojejuninę opą, gastritą ir duodenitą, dispepsiją, lėtinį žarnų kraujotakos nepakankamumą, plonosios ir (ar) storosios žarnos divertikulinę ligą be perforacijos ir absceso, dirgliosios žarnos sindromą, funkcinį viduriavimą;

16.19. tulžies pūslės ir kasos ligas: lėtinį cholecistitą, kitą lėtinį pankreatitą;

16.20. odos ligas: niežulį (idiopatinį senatvinį niežulį), dilgėlinę, eritemą, odos kserozę;

16.21. jungiamojo audinio ir raumenų bei skeleto ligas: reumatoidinį artritą, psoriazines ir enteropatinės artropatijas, podagrą ir kitas kristalines artropatijas, osteoartritą, reumatinę polimialgiją, senatvinį sausąjį sindromą (Sjogren'o), nugaros osteochondrozę, ankilozinį spondilitą, spondiliozę, spondilopatijas, dorsopatijas;

16.22. osteoporozę;

16.23. nervų šaknelių ir rezginių ligas: galvos skausmo sindromus, trišakio nervo neuropatiją, nervų šaknelių ir rezginių suspaudimą, tarpslankstelių diskų ligas, poherpetinę neuropatiją;

16.24. šlapimo sistemos ligas: lėtinį (kanalėlių) tubulointersticinį nefritą, ūminį inkstų funkcijos nepakankamumą, lėtinę inkstų ligą, cistitą;

16.25. šlapimo nelaikymą;

16.26. išmatų nelaikymą;

16.27. šlapimo susilaikymą;

16.28. seilių sekrecijos sutrikimus (kserostomiją);

16.29. rijimo sutrikimą (disfagiją);

16.30. sarkopeniją;

16.31. eisenos ir judėjimo, kitus koordinacijos sutrikimus;

16.32. svaigulį ir galvos sukimąsi;

16.33. apalpimą ir kolapsą;

16.34. vidurių užkietėjimą;

16.35. senatvinį silpnumą (išsekimo sindromą);

16.36. simptomus ir požymius, susijusius su maistu ir mityba: anoreksiją, nepakankamą maisto ir vandens vartojimą dėl aplaidumo, nenormalų kūno masės mažėjimą;

16.37. vaistų sukeltus organų pažeidimus ir būkles, *nepageidaujamą vaistų poveikį*;

16.38. senyvo amžiaus paciento nepriežiūrą, prievartą (blogo elgesio sindromus);

16.39. pozicinio raumenų suspaudimo sindromą;

16.40. griuvimus;

16.41. pragulas.

17. Gydytojas geriatras po gydytojo onkologo chemoterapeuto, gydytojo onkologo radioterapeuto, gydytojo hematologo ar kitos profesinės kvalifikacijos gydytojo konsultacijos gali skirti simptominių gydymą dėl šių ligų ar sveikatos problemų:

17.1. limfinio, kraujodaros ir jiems gimininių audinių piktybinių navikų: Hodžkino ligos, ne Hodžkino limfomos, daugybinės mielomos ir piktybinių plazminių ląstelių navikų, lėtinės limfoleukozės, lėtinės mieloleukozės, lėtinės monocitinės leukozės, tikrosios policitemijos, mielodisplastinių sindromų;

17.2. įgytų ir įgimtų širdies ydų;

17.3. kardiomiopatijų;

17.4. kepenų ligų: alkoholinės kepenų ligos, kepenų cirozės ir fibrozės;

17.5. dermatomiozito, polimiozito.
